قفسه کتاب
ضمیمه کتاب و داستان روزنامه جام جم
سه‌شنبه ۲۷ دی ۱۴۰۱ • شماره ۱۹۶

نگاهی گذرا به چند دوره برگزاری جایزه ادبی جلال آل‌احمد

ترین‌های جایزه جلال

از سال ۱۳۸۷ که اولین دوره جایزه جلال آل‌احمد برگزار شد تا به امروز که پانزدهمین دوره آن در پیش است، نویسندگان و ناشران متعددی توانسته‌اند جوایز ادوار گوناگون این جایزه مهم ادبی کشور را نصیب خود کنند. جایزه جلال طی دوران برگزاری خود تغییراتی در عناوین اصلی داشته است. در سه دوره ابتدایی، بخشی با عنوان تاریخ‌نگاری و مستندنگاری در این جایزه وجود داشت که از دوره چهارم این بخش به دو قسمت مستقل تقسیم و از دوره هفتم بخش تاریخ‌نگاری به‌طور کامل حذف شد. از همین دوره هفتم، بخش داستان کوتاه اضافه و تبدیل به یکی از بخش‌های اصلی جایزه جلال شد و تا به امروز جایزه جلال با چهار عنوان اصلی رمان، داستان بلند، داستان کوتاه، نقد ادبی و مستندنگاری به کار خود ادامه داده است. البته در برخی از سال‌ها، عناوین و جوایز ویژه‌ای نیز در نظر گرفته شد. به‌عنوان نمونه در دهمین دوره این جایزه، جایزه بخش ویژه بزرگداشت یک دهه پویایی اقتصاد مقاومتی، با عنوان «یک دهه ادبیات اقتصادی و پیامدهای اجتماعی کار» به منتخبان داده شد.

جوایز جایزه ادبی جلال آل‌احمد، در دو بخش اصلی برگزیده و شایسته تقدیر به برندگان اهدا می‌شوند. طی چهارده دوره برگزاری این جایزه، در مجموع ۳۱ عنوان کتاب توانسته‌اند برگزیده قسمت‌های مختلف شوند و ۴۶ عنوان کتاب، شایسته تقدیر شدند.

در بین نویسندگان کتب برگزیده، هدایتا... بهبودی تنها کسی است که توانسته دو بار این جایزه را از آن خود کند. او با کتاب‌های «الف لام خمینی» و «رضا نام تا رضاخان» هر دو در بخش مستندنگاری، موفق به این کار شده است. در بین ناشران، نشر «سوره مهر» با هفت عنوان در صدر جدول ناشران برگزیده قرار دارد. از این هفت عنوان، دو عنوان «جاده جنگ» و «آه با شین» در بخش رمان و داستان بلند برگزیده شدند و پنج کتاب دا، زندان الرشید، نقاشی قهوه‌خانه، فرکانس ۱۱۶۰ و گوهر صبر در بخش مستندنگاری برنده این جایزه شدند.

نشر مروارید با سه عنوان دومین ناشر برتر است که با کتاب‌های «دختر لوتی» در بخش رمان و داستان بلند و «از اشارت‌های دریا» و «گشودن رمان» در نقد ادبی موفق به کسب این جوایز شده است.

نشرهای موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی به لطف آثار هدایتا... بهبودی، چشمه و علمی فرهنگی نیز هرکدام دو جایزه برگزیده از مجموع جوایز را کسب کرده‌اند. در هفت دوره‌ای که بخش داستان کوتاه به جایزه جلال اضافه شده است، تنها دو اثر «روباه شنی» و «بازار خوبان» برگزیده این بخش شده‌اند که نشان‌دهنده ضعفی در این فرم از داستان‌نویسی در بین نویسندگان است. البته در بین مخاطبان داستان نیز عموما داستان و رمان بلند نسبت به داستان کوتاه محبوبیت بیشتری دارد و شاید به همین دلیل نویسندگان کمتر سراغ این مقوله می‌روند.

اما در جایزه شایسته تقدیر، نشر سخن با هفت عنوان که تمامی آنها در بخش نقد ادبی بوده، بالاترین این عناوین را به خود اختصاص داده است و سپس سوره مهر با چهار عنوان که دو عنوان آن در بخش رمان، یک عنوان در مستندنگاری و یک عنوان نیز در داستان کوتاه قرار گرفته‌اند، مقام دوم را دارد. مرکز، چشمه، نیماژ و نی ناشرانی هستند که توانسته‌اند در طول چهارده دوره برگزاری جایزه ادبی جلال آل‌احمد، هرکدام سه عنوان شایسته تقدیر را به‌دست بیاورند. موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی و هرمس نیز ناشران دو عنوانی هستند.

در مجموع جوایز برگزیده و شایسته تقدیر، هدایتا... بهبودی که در کنار دو عنوان برگزیدگی، یک عنوان شایسته تقدیر نیز با کتاب «شرح اسم» دارد، در راس تمام نویسندگان در تمام بخش‌ها قرار دارد و پس از او رضا امیرخانی با یک عنوان برگزیدگی با کتاب «رهش» و یک جایزه ویژه در دهمین دوره بابت کتاب «نفحات نفت» در مقام دوم ایستاده است. در این مجموع، سوره مهر با سیزده عنوان بهترین ناشر، سخن با هشت و چشمه با پنج جایزه موفق‌ترین ناشران در این جایزه ادبی هستند.

از نکات جالب توجه بررسی آماری نتایج چهارده دوره برگزار شده جایزه جلال، می‌توان به قوی‌تر بودن بخش‌های مستندنگاری و نقد ادبی نسبت به داستان و رمان و داستان کوتاه اشاره کرد. در برخی از دوره‌ها هیچ کتابی در بخش داستان و رمان و داستان کوتاه نه برگزیده و نه شایسته تقدیر شدند که این مسأله در مورد بخش‌های مستندنگاری و نقد ادبی بسیار کمتر اتفاق افتاده است. به طور کل وزنه توزیع جوایز بیشتر به نفع بخش‌های پژوهش محور یعنی مستندنگاری و نقد ادبی است تا بخش‌های داستانی و این می‌تواند قوت بیشتر پژوهشگران را نسبت به داستان‌نویسان نشان دهد.

حال باید منتظر ماند و دید آیا نتایج پانزدهمین دوره جایزه جلال می‌تواند تغییری در این آمار ایجاد کند یا خیر؟ ناشران موفق پیشین باز جایزه‌ها را از آن خود می‌کنند یا شاهد ظهور نویسندگان و ناشران جدیدی خواهیم بود؟

نظرخواهی

چرا جام جم را ندیدید؟

داوود امیریان
نویسنده

من فقط کتاب عزرائیل نوشته نیما اکبرخانی را خواندم که کار بسیار جذاب و خواندنی‌ای است. من خودم ژانر تریلر، جاسوسی و اکشن را دوست دارم، چون معتقدم برای رمان خواندن نوجوان‌ها و آنهایی که می‌خواهند وارد این عرصه بشوند بسیار مهم است. این کار هم بسیار جذاب است. جای تاسف هم این بود که کتاب ویولون‌زن روی پل خسرو با باخانی نادیده گرفته شد؛ به نظر من حتما باید جزو کاندیداها می‌بود. نمی‌دانم دلیلش چیست و از این کار خیلی حیرت کردم. به نظرم در حق این کتاب بی‌انصافی شد و جایش بسیار خالی است. کتاب‌هایی که در نشر جام جم چاپ شده کتاب‌های خوبی است که هیچ‌کدام‌شان حتی کاندیدا هم نشدند. ان شاءا... که همه سربلند باشند.

■■■

برایم عجیب بود!

نام محفوظ
یک نویسنده از گیلان

در مورد داوری رمان‌ها، سیاگالش برایم عجیب بود. سیاگالش را خواندم و فکر می‌کردم چه چیز خاصی داشت که به چشم من نیامد؟! انتخابش برایم بسیار عجیب بود. در مورد بقیه آثار نظری ندارم.

■■■

شوری مردمی ایجاد کنید

مهدی قنبری‌ها
فعال حوزه کتاب

در مورد جایزه جلال الحمدلله به لحاظ توجهات ادبی روی انتخاب اثرها و تاکید روی معیارهای مورد نظر جشنواره کاری‌های اساسی و خوبی شده است اما فکر می‌کنم اکتفا کردن به همین جایگاه و عدم اثرگذاری خاص در فضای ادبیات کشور و در عرصه مردمی، به‌نظرم فایده‌ای اساسی نخواهد داشت. این جشنواره‌ها باید شوری مردمی ایجاد کند و در دیده شدن اثر منتخب و در مخاطبان عمومی و نخبگانی، مهم جلوه کند. اگر از ناشران و نویسندگان که مخاطب نخبگانی ادبیات به حساب می‌آیند، بپرسید کتاب‌های منتخب جشنواره‌های ادبی در چند سال گذشته را نام ببرید، شاید در حد یکی دو مورد را بگویند البته اگر مطالعه کرده باشند. لذا به‌نظر می‌آید هرقدر که در انتخاب و معیارها توجه خاصی می‌شود که باید هم همین‌طور باشد در کنار این، در دیده شدن این اثرها هم فعالیت‌های خاصی در طول سال انجام شود تا شوری در عرصه عمومی و نخبگانی در بخش ادبیات ایجاد شود.

■■■

نگاهی به چند نامزد جایزه جلال

فاطمه دولتی
نویسنده

سیاگالش: رمان بومی آمیخته با مضامین دینی به نظرم به راحتی می‌تواند در دل مخاطب جا باز کند. دیزگاه به دلیل زیست طلبگی و اصالت تالش و حفظ باورهای دینی در کنار آداب و رسوم بوم خود به خوبی توانسته از پس نوشتن یک کار روان با حرف‌های جدی اما ملموس بربیاید. استفاده از اسطوره‌ها و نمادها در سایه آیات قرآن موجب تمایز کار شده است. اثری شایسته که می‌تواند در ادبیات معاصر ماندگار باشد.

عزرائیل: هیجان و قهرمان گمشده داستان امروز است و عزرائیل هر دو را در کنار هم دارد. اکبرخانی با یک داستان امنیتی-جاسوسی سراغ تاریخ ۴۰ ساله ایران رفته و با صراحت لهجه کم‌نظیرش بدون حاشیه رفتن، حرفش را می‌زند. عزرائیل را دوست دارم چون در کنار هیجان با نفوذ به درون شخصیت‌ها و خلق جهان‌های متفاوت قصد دارد مخاطبش را به سفری تفریحی-ارزشی ببرد.

عقیله: ما از حضرت زینب(س) چه می‌دانیم؟ به احتمال زیاد بتوانیم شنیده‌های منبرهای محرم در مورد این بانو را در چند جمله به زبان بیاوریم اما بیش از آن نه. عقیله اما سراغ منابع دست‌اول رفته و آنچه در مورد حضرت زینب(س) وجود داشته گلچین کرده‌است. سپس زندگی حضرت، تاریخ اسلام، واقعه عاشورا و... را در ظرف داستان ریخته و تقدیم مخاطب کرده‌است. نقطه قوت عقیله این است که تمام جنبه‌های شخصیتی حضرت، یعنی شخصیت سیاسی، اجتماعی، علمی و حضور ایشان در خانواده را در کتاب گنجانده‌است.

برگ سبز و سند کمپانی خودرو سواری **پژو هاچ بک** 206TU3 مدل ۱۳۹۸ رنگ **سفید روغنی** شماره انتظامی **ایران ۵۳ -۳۹۹ ن ۷۹** شماره موتور **182A0063531** شماره شاسی **NAAP03EE0KJ328626** به‌نام **محسن داودی جمالوئی** مفقود گردیده و فاقد اعتبار می‌باشد.

مدرک فارغ التحصیلی اینجانب **رحیم عظیمی** فرزند **علی** به شماره شناسنامه **۴۹۰۰۲۰۰۷۰۰** صادره از **شهریار** در مقطع **کاردانی** رشته **مکانیک خودرو** صادره از واحد دانشگاهی **کرج - آموزشکده فنی سماء** با شماره **۶۳۲۷۴۳** مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد گوهردشت به نشانی: گوهردشت، دانشگاه آزاد اسلامی ارسال نماید.

برگه سبز خودرو **دنا** مدل ۱۴۰۱ رنگ **سفید** پلاک **۱۴ د ۳۲۸ ایران ۵۰** شماره موتور **153 H0089704** شماره شاسی **NAAW61HU6NE714063** به‌نام **حسین زینلی** مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

سند کارخانه و برگ سبز خودرو سواری **سپند (پی کی)** مدل **۱۳۸۵** به رنگ **نوک‌مدادی** به شماره پلاک **۵۱۲ ل ۶۱ ایران ۴۵** به شماره موتور **M131509314** شماره شاسی **064094** به‌نام **محمد طاها برترامک** با کد ملی **۲۹۸۲۹۶۵۶۳۱** مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

شماره تلفن‌های پذیرش
۴۹۱۰۵۰۰۰
امور آگهی‌های روزنامه جام جم

برگ سبز و کارت **کامیون - جاروی ایسوزو** رنگ **سفید روغنی** مدل **۱۳۹۱** به شماره پلاک **ایران ۴۴-۴۵۶ ع ۲۵** و شماره موتور **801733** و شماره شاسی **NAGNLR70PCT006158** به‌نام **سازمان مدیریت پسماند شهرداری تهران** مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

مدرک فارغ التحصیلی اینجانب **محراب محمودی** فرزند **محمد حسین** به شماره شناسنامه **۴۴۹۰۲۰۹۷۵۴** صادره از **ایلام** در مقطع **کاردانی** رشته **نقشه‌کشی معماری** صادره از واحد دانشگاهی **پرند** با شماره **۲۴۶۴۳۷۷** مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرند به نشانی: شهر جدید پرند دانشگاه آزاد اسلامی ارسال نماید.

سند و برگ سبز خودرو سواری **پژو ۲۰۶ هاچ بک** مدل **۱۳۸۱** به رنگ **سفید صدفی روغنی** به شماره پلاک **۵۸۹ ج ۵۵ ایران ۷۶** به شماره موتور **10FSE24092899** شماره شاسی **81630260** به‌نام **مهدی رنجبر رحمت‌آبادی** با کد ملی **۰۰۱۶۵۱۰۱۷۸** مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.